

Angyali történetek

Merő véletlen, hogy *A revizor* is most megy nálunk és a két Vampilov egyfelvonásost is most mutatták be. A tavaly tragikus körülmények között elhunyt, fiatal irkutszki drámaíró nyílt sisakkal vallja szellemi ősének Gogolt, mottóul is a nagy klasszikust idézi: „Akárki akármit is mondjon, efféle históriák megesnek olykor — lehet, hogy ritkán, de megesnek.”

Meg aztán az *Angyali történetek* főcímmel bemutatott két egyfelvonásos közül az első, a *Kaland a főmestőrrel* teljesen revizori história, a mában, talán éppen Irkutszkban, a Tajga Szállóban emlesélve, ahol Kalosin szállodaigazgató — afféle tajgai „csodakáder” — felel meg a gogoli polgármesternek s egy „érthetetlen” foglalkozású moszkvai, egy főmestőr okoz revizori fraszokat.

És ha Gogolt említjük teljes joggal, ugyanúgy megeljük *Alekszandr Vampilov* drámaíró-mintaképei, író-eszményei között *Bulgakovot* is. Elődei fantasztikus realizmusát folytatta. Kár, hogy a folytatás folytatása immár örökre elmaradt: a harmincnégy éves író, csónakázás közben vízbe fulladt, s csak néhány dráma maradt utána. Vampilov színpadi útja Leningrádban és Moszkvában már csak halála után kezdődött.

Ezt a két egyfelvonásost játsszák *Tovsztonogovék* is, a moszkvai Sztanyiszlavszkij Színház is.

Ha a *Kaland a főmestőrrel* szinte közvetlenül fogja Gogol kezét, a másik egyfelvonásos, a *Húsz perc egy angyallal* kiléphetett volna *A Mester és Margaritából*, *Bulgakov* köpönyegéből. Homutov agronómus, a száz rubelét egy kérés szóra idegeneknek önként felajánló „angyal” tulajdonképpen Bulgakov ördögének atyafia.

Jó, rendben van — vethetné közbe bárki —, de akkor mi a *vampilovi* ezekben a Vampilov-darabokban? Epigonizmusról van szó, vagy másról? Nos, Vampilovban az a vampilovi, ahogyan rálel hétköznapi kortársaira, csalhatatlanul mai, szinte mondhatni: 1970-es emberekre, átlagosokra, szürkékre, s drámai lobbanásra képes őket fölcsavarni. A fantasztikumot úgy gyűjtja meg, hogy nem múlt századi gázlángnak látjuk; természetes, elektromos fénynek. És mégis... Vanak pillanatok, amikor nem tudjuk eldönteni: a fantasztikum kavarja-e föl a hétköznapot, vagy a hétköznap nyúlik meg fantasztikus árnyúvá. Ha van valami, ami gyöngíti e két kis tragikomikus játékot, az a megfogalmazott — kivált az első darabban direktén megfogalmazott — „tanulság”.

A két darabot a mindkettőben megsuhogó halál-motivumon túl az azonos színtér is összeköti: egy-egy szállodai szoba, ugyanabban a szállodában. A két játék azonosságát és különbségét éppen ebben fogta meg remekül a díszlettervező *Fábrí Zoltán*. E szállodaszobák „áttörtsége”, ajtótlán ajtóssága, a körülöttük-mögöttük széttáruló, kékes-szürke tajgavégtelen nemcsak helyszínt ad, de légkört is.

Ebben a környezetben a *Horvai István* vezényelte realista játék, a dolgok köznapiságában a „csodát” megcsillantó poétikus-realista stílus, érzésünk szerint, az adott körülmények között maximálisan tolmácsolta Vampilovot. Ami ebben „szokatlan”, az elsősorban közönségünk bizonyos rétegei befogadóképességének szokatlan; nyilván vannak sokan, akiknek nincs „kulcsuk” ehhez a drámai világhoz.

Feleki Kamill viszi az előadás egyik vezérszólámát. Mindenhez érteni-akáró, de semmihez sem értő szállodaigazgatója egy értalmatlan típust leplez le. Mulatságos és félelmetes. A másik játék „angyali” figuráját *Tomanek Nándor* alakítja, szinte folytatván azt a lebegő-valós-valószínűtlenségét, amelyet a *Nyár* című játékban, néhány éve oly emlékezetessé tett. Igen jó egy tulajdonképpen sablon-kikapós-asszony szerepében *Schubert Éva*: mennyi új árnyalattal tudja megtölteni az ismert figurát! *Bitskey Tibor* pi-

tyókos tornatanára: új szín a színészpalettáján. Rokonszenves, kedves, közvetlen *Szatmári István*. A harsányabb színeket *Koncz Gábor* és *Tordy Géza* játékos kettőse képviseli. *Venczel Vera*, *Sándor Iza*, *Balázs Péter*, *Deák Sándor*, *Zách János* és a főiskolás *Szerencsi Éva* játszik egy-egy figurát, jól. *Elbert János* fordításában magyarul is jelen van Vampilov maisága és fantasztikumuma.

A ruhatárban, előadás után, ketten vagy hárman arról vitatkoztak: mennyi is forintban az a száz rubel?! Ennyi meg ennyi. Nem is túl nagy összeg. Miért kellett akkora cirkuszt csinálni körülötte?! Mert valaki kölcsönadott száz rubelt?! Na és?... Amíg csak ezt veszik észre egyesek, amíg csak *átszámítanak* forintba, addig kell, hogy Gogol is, Bulgakov is, Vampilov is újra meg újra megszólaljon a színpadon!

Dalos László

KALAND A FŐMETTŐRREL: Bitskey Tibor, Schubert Éva, Feleki Kamill, Venczel Vera és Deák Sándor

MTI Keleti Éva fotó

HÚSZ PERC EGY ANGYALLAL: Tordy Géza, Tomanek Nándor és Koncz Gábor

